

Q. K. 182. 7
Q. K. 182. 7

Ve
970

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA,

DE
RESTRICTA
PER JUS SAXONICUM
MULIERUM IN RES SUAS
POTESTATE,

Q. V. A. M.
MAGNIFICO UNIVERSITATIS RECTORE
REVERENDISSIMO ET PERILLUSTRI DOMINO

DOMINO

DN. JO. JOACHIMO HAHN,

DEI S. Apostolica Sedis Gratia Episcopo Meiropolitano,
Per Thuringiam, Hassiam & Bichsfeldiam, Eminentissimi ac Celsissimi Archiepiscopi & Principis
Electoris Moguntini in Pontificalibus Vicario Generali, ejusdemque Archi-Episcopalis Curie
Pro-Vicario Generali, SS. Theologiae & Juris Utriusque Doctore, Protonotario Apostolico
Comite Palatino, Insignium Ecclesiarum Collegiarum ad Gradus B. M. V. & ad S. Joannem
Moguntiae respectivo Scholastico, Canonico Capitulari, &c. reliq.

ANNUENTE AMPLISSIMO JCTORUM ORDINE
IN ALMA ET PERANTIQUA HIERANA,

EJUSDEMQUE

AUDITORIO COLLEGII MAJORIS, HORIS CONSVETIS
DIE XX. NOVEMBRIS, ANNO M DCC XXI.

PRO LICENTIA
SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES,
NEC NON
PRIVILEGIA DOCTORALIA LEGITIME CONSEQVENDI,
PUBLICAE DEFENDET

JOANN. GODOFREDUS *W. Fischer*

Lipstensis,

Advocat. Immatric.

BIBLIOTHECA
PONTIFICIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SALE)

ERFORDIAE, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.

PER-ILLUSTRI
GENEROSISSIMO ATOVE EXCELLEN-
TISSIMO
DOMINO
DN. ADAMO HEIN-
RICO BOSEN,
POTENTISSIMI REGIS POLONIÆ ELE-
CTORISQVE SAXONIÆ
Copiarum pedestrium
GENERALI LOCUMTENENTI,
Dynastæ in Molsbis & Tragis & reliqua,
DOMINO SUO GRATIOSO,
MECENATUM SUORUM MAXIMO

Qualecunque hoc Specimen Academicum
in specimen publice testificanda,
Quam animo dudum concepit,
submississima venerationis,
Pro innumeris beneficiis, perquam gratiose imprimis sibi demandato
Administrationis Justitiæ munere,

Humillima observantia

D. D. D.

Devotissimus cliens
Dissertationis hujus
AUTOR,

117. c. 1. cum è contrario non subsistat donatio à patre in filium familias collata, *L. 11. C. de donat. L. 25. C. de don. int. Vir. & uxor. item 13. C. de collat.* matrem denique non nisi in subsidium ad alimentationem liberorum teneri, quando nimirum pater propter inopiam liberis alimenta subministrare nequit, *L. 8. ff. de lib. agnosç. Auth. si pater C. de divorç. fact.* imò, quod inde consequitur, alimentationis impensas in dicto necessitatis casu insumas, matrem à patre, puta ad pinguiorem fortunam perveniente, repetere posse, *L. 5. §. 14. ff. de agnosç. lib. & L. 34. de negot. gest.*

§. II.

Quantacunque autem sint hæc & alia plura, brevitate studio hic prætereunda, mulieribus ab ipso Jure civili concessa privilegia, nondum tamen iisdem sequiori sexui prospectum ejusdemque imbecillitati consultum satis esse existimarunt Juris Saxonici Conditores, nisi luculenta accessione eadem auferent. Hinc sancitum fuit, ne mulieres ullo modo sine mariti vel alterius cujusdam curatoris consensu contrahere, se obligare, aut in Judiciis versari possent, *Const. Electoral. P. II. const. 15. & Möller. itemque Carpz. ibid.* quod sane de jure civili longe secus est, utpote vi ejusdem mulier majorennis inscio etiam marito & absque ullius alterius curatoris interveniente autoritate valide contrahere, res suas pro lubitu alienare, oppignorare, donare inque judicio versari potest, *L. 6. C. de rev. don. L. 12. C. de pignor. Nov. 134. §. 9.* porro constitutum fuit, ut nec per substitutionem pupillarem expressam mater à legitima in bonis liberorum exclu-

excludi possit. *Const. Elector. P. III. const. 8. apud Carpov. & Möller.* ut sicco præteream pede celeberrimum illud Jus Geradæ, qua barbara voce (procul dubio ex Germanorum Gerâthe oriunda) certa quædam utensilia muliebria designantur, & quæ alia sunt ejusmodi singularia fœminarum jura consuetudine partim, partim expressis Constitutionibus Saxonice mulieribus indulta, & apud DD. Saxonicos, Möllerum, Berlichium, Carpovium, aliosque passim obvia.

S. III.

Qui hæc nova Mulierum privilegia Saxonica considerat, facile adducetur, ut credat, meliorem longe de jure Saxonico esse mulierum conditionem, quam de jure civili; verum enim verò sententiam suam haud difficulter mutabit, simulac etiam sibi ob oculos posuerit odiosa illa non pauca, quæ in dicto jure Saxonico intuitu mulierum constituta deprehenduntur. Mei haud est propositi eadem singula persequi, præsertim cum Carpovius *in dissp. suis de fœminarum jure singularibus*, una cum favorabilibus illa collegerit & pertractarit, sed unicum ex ipsis mihi pro hujus dissertationis argumento selegi considerandum, quod mea quidem de sententia non immerito quis (ceu Aristoteles olim mortem omnium terribilium terribilissimum vocavit) omnium odiosorum odiosissimum appellaverit, *admodum Restrictam videlicet mulierum in res suas potestatem.*

S. IV.

Nimirum cum alias de jure civili quilibet rerum suarum liber sit moderator & arbiter, aliud longe ob-

tinet intuitu fœminarum de jure Saxonico, ex hujus enim singulari plane dispositione regulariter uxor citra mariti consensum nihil ex rebus mobilibus, licet etiam omnia ipsius bona ex iisdem consent. quocunque modo alienare, aut in alium transferre, sive per contractum, sive per testamentum, sive donationem inter vivos, aut mortis causa, permissum est. Vid. *Const. Elec. Part. III. c. 7. ad eamque Carpz. def. 1. 2. 3. 4. Idemque in Resp. Libr. 5. Resp. 24. n. 2. & 3. it. Resp. 10. ad n. 23. Zobel in addit. ad Landrecht Libr. 1. art. 31. lit. e. Philippi ad Decis. Elec. oral. Saxon. XXIV. Obs. 4.*

§. V.

Ortum autem hæc Juris Saxonici constitutio habet ex alia ejusdem juris Constitutione, successionem conjugum mutuam stabiliente, & uxori quidem quartam universæ hæreditatis prædefuncti mariti in casu relictorum liberorum, alioquin autem trientem assignante, ita tamen ut ipsa conferre teneatur in utroque casu bona omnia, sive illata, sive constante matrimonio acquisita *Const. 20. P. III.* maritum autem hæredem mobiliarem, qui etiam hæres statutarius nominatur, uxoris faciente. Quemadmodum verò expediti juris est, portionem statutariam alterutri conjugum ex bonis prædefuncti debitam testamento, absque consensu, auferri haud posse, *cap. Raynuius 16. in med. vers. præcepit etiam idem judex. X. de test. it. Nov. 22. cap. 33.* non poterat non Legislator Saxonicus prohibere, ne uxor bona sua mobilia in alium, sive per testamentum, sive donationem mortis causa, aut aliam ultimæ voluntatis speciem transferret, *Wesensb.*

fenb. in addit. ad Schneidevini Comment. in Inst. §. 12. de legat. n. 12. lit. b. Heig. P. 2. qu. 15. n. 2. & 3. Rauchbar. P. I. qu. 39. n. 2. & seqq. Reusner. de testam. P. 2. cap. 33. n. 11. unde tandem prono alveo sequebatur constitutio, uxori omnem facultatem, mobilia quacunque ratione, etiam ante mortem alienandi auferens, Glossa Lat. ad Text. Germ. in Landr. lib. 1. art. 31. lit. E. Möller ad Const. 23. n. 11. P. 3. Berlich. Part. 3. concl. 9. n. 22. ne nimirum, quod una via prohibitum est, alia vi censetur permissum, L. 13. §. si mater ff. de excusat. tutor. L. 3. §. 10. ff. de bonor. possess. contra tabb. maxime cum argumentum ab ultimis voluntatibus ad contractus negative conceptum in jure habeatur validissimum, Everh. in topic. loc. à contrar. adult. volunt. 36. num. 2.

§. VI.

Dixi superius mulieri nec in eo casu, quo non alia bona, quam mobilia possidet, in ulla eorundem parte testandi, aut etiam ante mortem alienandi facultatem relictam esse; sed dissimulare nequeo, hic dissentire Berlichium, utpote cui id adeo durum visum fuit, ut putaverit tali in casu uxorem non prohiberi de parte etiam bonorum mobilium testari, P. 3. Conclus. 9. n. 15. nec rationes ipsius, quas huic sententiæ suæ substernit, sunt de nihilo; primo enim contraria sententia uxori liberam testandi facultatem aufert, jura autem eam alicui auferri omnino prohibent, L. 1. C. de SS. Eccles. L. 61. ff. de V. O. ne quidem singulari Principis privilegio, L. 45. ff. de vulg. & pupill. aut ejusdem rescripto, Alex. consil. 155. n. 6. vers. & rescript. princip. aufer. deinde statutum alicui ex bonis alicujus quan-

quandam portionem deferens ita intelligi debet, ne ei, ex cuius bonis portio illa debetur, libera testandi potestas auferatur, Paul. de Castro in *L. 22. p. 2. ff. solut. matrim. n. 11. sub f.* Wesenbec. ad tit. *ff. unde Vir & uxor.*

§ VII.

Equidem refutare has rationes conatur Carpzovius, restringendo assertum Berlichii, de non auferenda cuiquam libera testandi facultate, ad personas privatas, dicendoque, licet non directo & per pactiōem privatam id fieri possit, nihil tamen ob stare, quo minus id fiat per indirectum & quandam consequentiā, vel etiam per modum condendæ legis, quorsum allegat *L. 22. ff. de Adopt. L. 8 §. 15. ff. de inofficioso testam. & Auth. ingressi C. de SS. Eccles.* sed si fatendum, quod res est, hæ responsiones non enervant rationes Berlichii, quod enim attinet assertum prius, per indirectum & quandam consequentiā aliquem privari posse libera testandi facultate, (e. g. per æs alienum, quod utique liberam testandi facultatem restringit ad eam portionem, quæ deducto ære alieno remanet) id facile salva sua sententia largiri poterit Berlichius Carpzovio, cum hic non agatur de indirecta ablatione libere testandi facultatis, sed directa.

§. VIII.

Quod verò secundum Carpzovii assertum spectat, de auferenda nimirum, autoritate legis publicæ, dicta testandi libertate, illam nulla allegatarum ab ipso legum probat, nec enim *L. 22. de Adopt. nec L. 8. de inoff. test.* vel explicite vel implicite illud statuit, nec etiam alle.

allegata *Authent.* id ipsum evincit, licet majorem habeat speciem, eo, quod exemplum afferre videatur directo ablatae facultatis testandi, in monasterium nempe ingressorum, qui testari non possunt, sed simul ac adducta inibi ratio, cur tales testari nequeant, perpenditur, illico patet, nec hanc Authenticam ulla tenus probare, quod autoritate Principis vel legis facultas testandi tolli possit, ob id enim inibi testari non posse monasterium ingressi dicuntur, quod ipso ingressu se suaque Deo dedicaverint, nec rerum olim suarum amplius Domini sint. Et licet vel maxime ex allegatis à Carpzovio LL. id, quod intendit, probari posset, incubisset tamen adhuc eidem conciliare easdem cum allegata à Berlichio & ab ipsomet Carpzovio repetita *L. 43 ff. de vulg. & pupill.* de qua tamen conciliatione altum apud ipsum *l. c.* est silentium, nec verbulo in responsione sua ad Berlichii rationes mentionem ipsius facit.

§. IX.

Interim non nego sententiam Carpzovii observantia esse approbatam, licet cum Berlichio plures alii DD. Saxonici haud infimae notae faciant, ab ipso etiam *d. l.* allegati, nimirum Rauchb. *qu. 39. n. 2. vers. nisi praeter mobilia.* Beust. *de Connub. part. 2. c. 67.* Schultes *in add. ad Modest. Pilt. q. 48. n. 32.* Coler. *decis. 217. n. 1. & sequ. part. 1.* In eo autem difficultatem ipse reperit *Berlichius*, quod nullibi in jure Saxónico definitum sit, quanta bonorum portio in casu proposito liberæ uxoris dispositioni relicta, nihilominus tollere se eandem posse confidit, asserendo trientem in casu, quo

B
non

non nisi immobilia possidet uxor, liberæ ejus dispositioni subjacere, cui opinioni suæ hoc fundamenti loco subternit, quod indubitatum sit, in casu, quo mulier omnia sua bona habeat in mobilibus, marito ea integra non deberi, sed liberis ex illis legitimam detrahi, ita, ut illa legitima, quasi tertia pars bonorum mobilium, in libera potestate uxoris relicta censeatur, & eam uxor pro lubitu, cuicumque velit, conferre possit, quorsum allegat Gl. Lat. *ad text. German. Landr. lib. 1. art. 27. lit. E. it. ad Libr. 1. artic. 31. & ad Lib. 3. art. 76. lit. B.* denique etiam varios Autores, nimirum Coler. *decis. Germ. 57. P. 1. & decis. 286 part. 2. & de Process. Execut. P. 1. c. 3. n. 247.* Möller. *ad Const. Sax. P. 3. c. 22.* Heig. *qu. 24. P. 1. n. 7. & seqq.* Pingiz. *qu. 29. n. 6.* Rauchb. *P. 2. quest. 17.*

§. X.

Sed non satis sibi ipsi constare videntur hæc adducta verba *Berlichii*, primo enim asserit, in casu, quo omnia uxoris bona in mobilibus consistunt, marito ea integra non deberi, sed liberis ex illis legitimam detrahi, deinde subjungit, hanc ipsam legitimam liberorum in libera potestate uxoris relictam censi, ut ipsa eandem pro lubitu, cuicumque velit, conferre possit, quæ duo asserta autem adversa fronte sibi invicem pugnant, legitima enim liberorum, eo ipso, quod est legitima, liberis adimi, extra casum justæ exhæredationis, de quo hic non est sermo, nullatenus potest. Dum autem porrò hanc legitimam, quasi tertiam partem mobilium uxoris, appellat, quid sibi hoc ipso velit, me fere penitus nescire, ingenue fateor.

fateor. Primo siquidem nullum plane adducit fundamentum, cur illa legitima tertia pars esse debeat, quod tamen sibi hic probandum proposuit, autores enim ab ipso allegati omnes ac singuli hoc solummodo tradunt, liberis legitimam etiam ex mobilibus deberi, nullus verò ipsorum legitimam hanc tertiam partem facit, quod nec in ullo textus Juris Saxonici fundatum est.

S. XI.

Deinde ipse Berlichius subdubitare videtur, an illa legitima tertia pars esse debeat, eo, quod eam saltem *quasi tertiam partem* vocat, *quasi tale* enim opponi solet *veretali*. Satis igitur apparet Berlichium, difficultatem sibi met ipsi propositam, tollere haud potuisse, dum nulla plane ratione, neque ex ipsis Constitutionibus Saxonis, neque ex DD. ejusdem quantitatem legitimæ, liberis ex mobilibus debitæ, demonstrare valuit: & si vel maxime id etiam præstitisset, parum tamen lucratus fuisset; qualis enim consequentia esset, a quantitate legitimæ liberis debitæ ex bonis defunctæ merè mobilibus, ad quantitatem portionis, in quam liberam ipsa facultatem disponendi juxta Berlichium habere debet. Dum adeo Jus Saxonicum ejusve DD. nullibi determinant quantitatem portionis modo dictæ, & cæteroquin successione marito in omnia prædefunctæ uxoris mobilia tribuit, ingenue potius faciendum jus Saxonicum contrariari hoc in passu juri civili, & in casu, quo non nisi mobilia possidet mulier, eidem omnem

mnem testandi facultatem adimere, quam frustra tentata conciliatione oleum & operam perdere.

§. XII.

Restrictam admodum in res mobiles suas mulierum potestatem brevissimis hactenus consideravi, sequitur, ut dispiciam, in quantum illa intuitu immobilium restricta sit. De his, quod liberè testari, ut & mortis causa donare possit, extra controversiam positum est, siquidem nullibi in Constitutionibus Saxonice id facere prohibetur, imò potius eò ipso, quo eidem saltem libera dispositio de mobilibus interdicitur, manifesto satis permittitur. Non autem æque expeditum est, num absque mariti consensu eadem alienare possit: etenim hic quoque in diversa plane abeunt primarii DD. Saxonici, siquidem *Möllerus & Berlichius* affirmativam defendunt, ille in *Comment. ad Const. 15. P. II. n. 3. & lib. I. Semestr. c. 35. n. 1.* hic autem *Conclus. 17. P. II.* *Carpzovius* e contrario *def. 25. ad dict. Const. 15. P. II. item Resp. 24. Lib. V. cum Penfoldo in addit. ad Coleri part. II. Decis. 286. n. 184. & Rauchb. part. 2. qu. 34. n. 45.* nec non *Wesfenbecio P. I. Consil. 25. n. 15. it. ad ff. de fundo dotali num. 7.* negativam tuetur.

§. XIII.

Rationes pro affirmativa adeo plausibiles adduci possunt, ut eandem amplecti nullus dubitarem, ni obtare viderentur verba illa in *Landr. L. I. Art. 31.* *Kein Weib mag ihres Guths ichtwas vergeben, ohne ihres Mannes Willen, daß er es durch Recht leiden darf ic.* & in *Art. 45. ejusd. Lib. I. Ein Weib mag auch ohne*

ohne ihres Mannes Urlaub ihr Gut nicht vergeben,
noch ihr eigen verkauffen &c. Ubi aperte admodum
generaliter plane uxori alienatio bonorum absque
consensu mariti interdicitur, quorum generali adeo
appellatione etiam immobilia comprehendi nemo fa-
cile inficias ibit propter *L. 8. ff. de Publ. in rem actio-
ne* & *L. 1. §. 1. ff. de Leg. prest.* hi textus utique me re-
trahunt, quo minus affirmativæ calculum meum ad-
jiciam, quam cæteroquin, tanquam longe melioribus
rationibus nixam, adoptaturus fuisset. Primo enim
parum interesse videtur mariti, num immobilia uxo-
ris alienentur, nec ne, quippe quæ, eadem defun-
cta, non marito, sed hæredibus uxoris cedunt; de-
iude quod maximum est, non potest non è re ma-
riti esse talis alienatio, cum hac ratione mobilia u-
xoris haut parum augeantur, & proinde ipse longe
opimiozem hereditatem expectare potest, quam si
talis alienatio facta non fuisset, siquidem eo in casu,
neque ipsum immobile, neque quicquam de pretio
ipsius sperare potuisset.

§. XIV.

Objicit quidem Carpzovius *L. c.* hac ratione
uxorem pro lubitu maritum usufructu, qui ipsi in
immobilibus haud minus quam mobilibus comperat,
privare posse, cum tamen proprietario nunquam in-
tegrum esse debeat, usufructuario, vel usumfructum
intervertere, vel in utendo fruendo illum turbare,
L. 5. §. 11. & ult. ff. si ususfr. petatur. At responderi
facile potest Carpzovio, maritum in ejuscemodi casu
alienationis immobilium nullatenus lædi, siquidem

B ;

loco

loco usufructus rei immobilis, ipse pecuniâ uti frui potest, & forsan eâ ipsâ, præsertim si mercaturam exercet, longe majorem acquæstum uno anno sibi parare, quam per plures annos percepto usufructu rei mobilis, neque in elocanda pecuniâ iis impensis opus habet, quæ ordinarie ipsi pro conservandâ re immobili, ut solvendas contributiones, nec non alia onera & incommoda taceam, quotannis erogandæ sunt. Quod si Carpzovius, de eo saltim casu loqueretur, quod uxor eo fine, non solum non consentiente, sed etiam plane inscio marito, vendere, pecuniam intervertere & pro lubitu suo dilapidare intenderet, tum objectio ipsius, quæ fundamentum apud ipsum constituit sententiæ negativæ, locum omnino haberet, sed indistincte certe dictam negativam confirmare haud potest.

§. XV.

Minoris adhuc videtur esse momenti, quod ulterius affirmativæ opponit *Carpzovius*, nimirum, quod de jure Saxonico maritus sit tutor uxoris, *Landr. lib. 1. art. 45. & lib. 3. art. 45. Coler. P. I. Decis. 66. n. 3. Rauchb. P. I. qu. 2. n. 39.* absque consensu vero tutoris alienatio facta invalida sit, prout dilucide appareat in pupillo & minore, qui curatorem habentes ob id neque alienare, neque obligari absque interveniente curatoris autoritate possint, per *L. 9. in pr. ff. de auctor. Tutor. & Cur. L. 189. ff. de Reg. Jur. L. 3. C. de integ. rest.* nulla enim est consequentia, si mulier non potest absque consensu curatoris immobilia alienare, ergo etiam id fieri nequit sine consensu mariti, potest enim

enim præter maritum, quod teste experientia toto die fieri solet, alium curatorem habere, nec enim affirmativam sequentium hæc mens est, quasi absque ullius curatoris autoritate interposita, mulier valide immobilia alienare possit, sed ejus necessitatem ambabus largiantur, non id tamen, quod hic curator non alius possit esse quam maritus. Interim lubens concedo Carpzovio, sententiam negativam in praxi esse receptam, & textibus juris Saxonici, uti jam supra confessus sum, conformem, saltem pace Lectoris ea, quæ in rationibus *Carpzovii*, quas pro urgentissimis habet, desiderari posse videbantur, hac occasione monere volui.

S. XVI.

Ex hætenus dictis elucescit, quod non solum in res suas mobiles, sed & immobiles restricta admodum fit in Saxoniam mulierum potestas, haud parum tamen deterior ipsarum conditio intuitu mobilium quam immobilium deprehenditur. Multum adeo ipsarum interest determinari, an res aliqua mobilibus an immobilibus æccensenda veniat, quod nonnunquam certe dubio vix caret, quam clara etiam alicui videri posset distinctio rerum in mobiles & immobiles, perspicuaque utrarumque definitio, qua illæ tales esse dicuntur, quæ salva sua substantia loco moveri possunt; hæc autem, quæ ralem loci mutationem citra sui destructionem, vel saltim deteriorationem neutiquam patiuntur. Incongruum igitur minime reputo, si de nonnullis earum rerum, de quarum specie, mobiles-

ne

ne an immobiles sint, DD. contentiones serram recipiant, hic quoque paucis dispiciam.

S. XVII.

Mirum non immerito alicui videri posset, non nullos esse, qui ipsas merces, quæ negotiationis objectum sunt, in tabernis reconditas pro immobilibus venditent, pro confirmanda sententia sua adducentes *L. 34. pr. ff. de pign. & hypoth. L. 70. ff. de Judic. L. 62. §. 2. ff. de usu & usufr. leg.* verum si res penitus consideratur, paradoxa hæc sententia in nulla harum LL. stabile reperit fulcrum. Siquidem, quod attinet *L. 34. pr. ff. de pignor.* illa solum disquirat, an appellatione tabernæ, quæ creditori pignori data est, merces in eâ reconditæ simul oppignoratæ intelligantur, idque affirmat, præsupposito tabernam esse talem quæ per se oppignorari nequeat e. g. in solo publico positam, aut à publico conductam, vid. Gothofr. *ad h. L. l. s.* sed inde non conficitur, merces in tabernâ repertas pro partibus tabernæ & adeo rebus immobilibus haberi. Verbo, si quis tabernam talem pignori daret, aut dolose plane se egisse, aut se metonymice locutum esse, continens pro contento fumen- do, fatendum ipsi esset; *L. 76. ff. de Judic.* adhuc minus id probat, quod probari per eam intenditur, si quidem illa hoc tantum docet, quod partibus licet commutatis nihilominus eadem res maneat, unde certe concludi nulla specie potest, rem manentem inter immobiles referendam esse.

S. XVIII.

Denique nec *L. 32. §. 2. ff. de usu & usufr. leg.* id nunquam

quam probabit, licet hoc persuasum sibi habeat Cole-
 rus de *Processu Exec. P. II. cap. 3. n. 6.* dum ex eadem ex-
 sculpere conatur, merces & alia venditioni destinata
 non venire appellatione mobilium, quantum enim
 fallatur apparet, simul ac casus *h. l.* contentus atten-
 tius non nihil perpenditur. Relictus nimirum erat
 uxori ususfructus domuum & omnium rerum, quæ
 in domibus erant, quæsitum fuit, an sub hoc legato
 etiam lanæ venditionis causa paratæ & purpuræ con-
 tinerentur, quæ in legatis domibus essent. Negat
 hoc JCtus, suam autem decidendi rationem non in
 distinctione rerum, an mobiles an immobiles sint,
 fundat, sed in voluntate testatoris, quem de his le-
 gandis, quæ venalia ibi essent, non sensisse scribit
sequ. §. 3. atque hoc inde verisimile redditur, quod res
 certo loco demonstraverit, *vers. quæ in his omnibus e-*
runt. Ubi autem legantur mobilia certo loco demon-
 strata, veluti domus vel fundus cum iis, quæ ibi sunt,
 ibi neque merces venales, neque pecuniæ, neque a-
 nimalia continentur, *L. 41. §. 5. L. 44. L. 79. §. 1. ff. de*
Leg. 3. L. 1. C. de V. S. Patet igitur nec hanc *L. 32. ff.*
de usu & usufr. rem manentem pro immobili decla-
 rare.

§. XIX.

Porro de molendinis navalibus adhuc major est
 dissensus apud DD. an illa rebus mobilibus an im-
 mobilibus accensenda sint. Posterius statuunt Finkel-
 thaus *disp. Feud. 3. contr. 20.* Hering. *de molendinis qu.*
§. n. 26. Hahn *ad Wesenbec. tit. de R. Dro. n. 4.* Struv.
in Synt. J. Feud. c. 6. ab. n. n. 6. & *in Synt. Jur. Civ. Ex-*
erc.

C

erc. 45. th. 104. & quidem ob duplicem rationem, primo nimirum, quia eorum usus, non sicut navium, consistat in eo, ut de loco in locum moveantur, sed, ut subsistentia in certo loco eundem, quem aliæ molæ, quas aquæ versant, præbeant usum; deinde quoniam funibus aliisque mediis firmiter terræ alligari soleant. Sed non obstantibus his rationibus contrariam sententiam fovent Ludvvell. *Exerc. Justin. V. th. 1. lit. c.* & in *Synagm. jur. feud. c. 12. p. 251.* Colleg. Argentor. *tit. de Ker. div. th. 56.* Willenb. *ad ff. Disp. 23. th. 25. in f. Arumæus Disp. Feud. 4. th. 8.* Berlich. *P. III. Conclus. 30. n. 12.* Carpz. *P. 3. Const. 24. def. 8. n. 3.* Richter. *Vol. 2. Conf. 334. n. 3.* quibus & ego calculum meum adjicio, adductus tum ipsa rei evidentia, tum *L. 60. ff. de A. R. D. junctâ L. 18. pr. ff. de Act. Empt. Vendit.* Quemadmodum enim granaria, sive horrea frumentaria ex tabulis ligneis facta mobilia nequaquam solo cedunt, quamvis ei sint inædificata, nisi & stipites eorum in terrâ fuerint defossi; ita nec molendina navalia, licet funibus terræ sint alligata, pro immobilibus haberi debent, cum facile salva & integra de loco in alium transvehi locum, ibique usui esse possint.

§. XX.

Quamvis autem item de molis alatis, quæ à ventis moventur, censeant Borcholt, *de Feud. c. 6. n. 11.* Pensfold. *in Add. ad Coler. P. 2. Dec. 286.* Berlich. *Concl. 30. n. 13.* Colleg. Arg. *l. c.* Carpz. *l. c. n. 5.* easque inter res mobiles referant per *d. L. 60. ff. de A. R. D.* hac in parte tamen cum ipsis sentire vix possum, cum manifeste

nifeste satis ex *d. L.* appareat, Ictum non loqui de quibuslibet granariis, sed expresse de mobilibus, qualia sane non sunt, quorum stipites terræ firmiter infiti, *d. L. 18. pr. ff. de Act. Em.* Illa igitur molendina alata, quorum columnæ mediæ, inferiores trabes & ligna transversalia terræ adeo cohærent, ut nisi omnia dissolvantur & effodiantur aliorsum transferri nequeant, in classem rerum mobilium haud sunt referenda, licet superiores partes sint mobiles & circumagi possint; Consentientem habeo Cothmannum, *Vol. 3. Resp. 11. n. 17. & Resp. 12. n. 22.* Philippi in *Usu Pr. Inst. L. 2. Eclog. XI. itemque ad Decis. Elect. 53. Obs. 1. n. 7.* Pertinent ergo talia molendina, uxore defuncta, non ad maritum, sed ad reliquos hæredes.

§. XXI.

Metallifodinarum partes, quæ Rure vulgò vocantur, olim in præjudicium liberorum aut agnatorum marito sæpe, tanquam res mobiles, assignatas fuisse testis est Carpz. *P. 3. C. 25. d. 1. n. 2.* & quidem ob futiles quasdam ratiunculas ex Zobelio *P. 3. diff. 10.* à Berlichio *P. 3. Concl. 35.* adductas; Contrarium tamen jamdudum in Electoratu Saxonie est receptum confirmatumque per *Constit. Electoral. XXV. P. 3.* hac addita declaratione, quod ipsæ quidem Metallifodinarum partes immobilibus, ipsarum vero proventus, si jam separati sint, mobilibus accensendi, quamvis etiam nondum avecti fuerint, ob sie gleich aus der Gewerkschafft noch nicht abgehohlet.

§. XXII.

Nonnulli quoque de lignis ad construendum in-

de ædificium præparatis, quæstionem movent, an illa ad mobilia pertineant nec ne? pro cuius affirmativa pronunciarunt Jenenses A. 1640. Richterius *P. I. decis. 56. n. 11.* idem iudicium de tegulis advectis quidem, sed nondum ædificio impositis, ferendum esse docet Javolenus in *L. 18. §. 1. ff. de AÆ. Emt. Vend.* quod autem ab ædificio ad tempus solum separatum, animo illud reponendi, est & manet pars ædificii, e. g. si quis tabulati cujusdam asseres removerit, post certum eorundem usum reponendos, hi nihilominus pro parte rei immobilis, ædificii nimirum, sunt habendæ, *arg. L. 17. §. 10. ff. de Instr. vel Instrum. leg.*

§. XXIII.

Lecti & linteamina in se considerata esse res mobiles, vix quisquam dubitabit, nihilofecius tamen ad maritum haud pertinent, eo quod ad Geradam, ut multæ aliæ species, spectent, quæ de jure Saxonico, uti notissimum, filix vel ea deficiente proximæ cognatæ uxoris defunctæ debetur, adeo, ut nec ipsi uxori de ea testari permissum, consequenter etiam in hoc casu libera disponendi potestas restricta sit, *Const. Elect. P. 2. c. 14.* Hoc autem, quod de lectis modo dixi, de iis solum, quæ propriis usibus inserviunt, intelligendum & non extendendum ad genus lectorum mercenariorum, qui in diversoriis publicis ad quotidianum peregrinantium usum habentur; hi enim haud æque ac alii ad Geradam spectant, *Weichb. art. 23. cum Gl. n. 24. it. ead. ad Landr. L. 1. art. 24. n. 2.* & quidem sine distinctione, sive maritus, sive uxor cauponariam exercent, *Carpz. P. 2. C. 14. d. 37. n. 3.* hoc ipsum lecto-

rum genus haud pauci immobilibus annumerant, quos inter sunt Heigius *qu. 15. n. 25. P. 2.* Svevius *de Rer. & V. S. L. 2. p. 324.* Berlich. *P. 3. Conclus. 30. n. 24.* Hahn *ad Wesenb. tit. de R. Div. n. 4.*

S. XXIV.

Nimirum sunt adhuc quædam res mobiles, quæ à DD. vel ob destinationem ad usum rei immobili præstandam, vel etiam cum immobilibus cohærentiam, pro immobilibus reputantur, fundantibus se in *L. 17. §. 7. ff. de Acq. Empt. Vend.* ubi *Labeo* generaliter pronunciat, ea, quæ perpetui usus causa in ædificiis sunt, ædificii esse. Sed uti facile concedo per firmam rei alias mobilis cum immobili cohærentiam, *tenent etwas Erd, Niede. oder Nagelfeste ist*, eandem fieri partem ipsius rei immobilis e. g. ædificii, *L. 12. §. 23. ff. de Instr.* ita eundem effectum nudæ destinationi superius memoratæ haud æque tribui posse persuasus sum, unde lectos tales mercenarios in censum rerum immobilium vix ac ne vix quidem referri posse statuo. Nec obstat *L. 17. de Acq. E. V.* utpote quæ, accuratius inspecta, de rebus perpetui usus causa ædificio affixis loquitur, lecti autem nequaquam cubiculis diversiorum affiguntur. Contrarium statutibus instantia dari potest non illepada de mensis, mappis, patinis, orbibus &c. quæ omnia non minus ac lecti ad perpetuum usum in diversoriis asservantur, non tamen ideo, ut ipsimet lubentes fatebuntur, immobilibus accensentur.

S. XXV.

Dictum fuit superius, maritum ex Jure Saxoni-

co in mobilibus solum uxori succedere, non vero in immobilibus; sed quæritur, an hoc assertum indistinctè locum habeat in omni casu, nec ne? Atque hic iterum Juris Saxonici DD. dissentiunt, Möllerus enim *ad Const. 21. P. III. n. 14.* & Carpz. *ad Const. 23. P. III. d. 24.* nec in eo casu, quo uxor vel nulla, vel non sufficientia ad quantitatem in *Auth. Præterea C. unde Vir & uxor.* determinatam reliquit mobilia, quicquam ex immobilibus marito, etiam inopi, adjudicant; contrarium tamen sentiunt Schneidev. *ad int. Inst. de hered. que ab int. def. Berl. P. III. Concl. 29. n. 69.* Stryck. *de Succ. ab int. C. 5. Sect. 3. §. 9.* Gastel *in Spec. Jur. Univ. c. 25. n. 277.* Imo eo usque procedit Richter *in Tr. de Succ. ab int. S. 4. membr. 2. n. 55. sqq.* ut pronunciet, indistinctè sive dives, sive inops fuerit superstes maritus, partem quartam de immobilibus defunctæ uxoris, si nulla reliquerit mobilia, ipsum de Jure Saxonico lucrari, intelligas tamen hoc de casu, quo nec ascendentes, nec descendentes, nec collaterales uxoris defunctæ adsunt, Berlich. *l. c. n. 67.* cui pollicem etiam premit Struv. *in Synt. J. Civ. Exerc. 38. th. 41.*

§. XXVI.

Cæterum non solum paratam pecuniam, quam uxor defuncta reliquit, tanquam rem mobilem maritus, heres statutarius, lucratur, verum etiam aliis a muliere creditam, etiamsi ad usuras vel cambium elocata fuerit, Berl. *P. 3. Concl. 33. n. 13.* ad quod etiam juris est circa pecunias certis temporum intervallis debitas, quas vulgo *Tagezeiten* appellamus, nec his in casibus attendendum esse, num viva uxore solutionis dies

dies venerit nec ne, expresse sancitum est in *Const. Saxon. 23. P. 3.* Aliud tamen pronuntiandum de pecuniâ, quæ uxori à cohærede de bonis immobilibus, ex patris matrisve aut alterius cujusvis hæreditate, titulo familiæ heriscundæ singulis annis, aliisve solutioni præfinitis intervallis debetur. Distinguendum siquidem omnino est, utrum viva uxore solutionis dies venerit nec ne, in illo enim casu eadem ad maritum pertinet, in hoc autem rei immobili æquiparatur, nec ad maritum pervenit, juxta expressam dispositionem *Constit. Elect. 21. P. 3.* ad quam videri possunt Möller & Carpz. *def. 1. 4. 5. & 6.* ubi hic asseverat, quod maritus, ne quidem pro rata temporis, si paulo ante solutionis diem decefferit uxor, vel etiam si inter trigessimum post mortem uxoris dies solutionis venerit, ex pecuniâ hereditaria quicquam lucretur, licet id statuat *Coler. P. 2. Dec. 286. u. 163.*

§. XXVII.

Anceps præterea & curiosa est quæstio, si contigerit, ut prædium sub pacto retrovenditionis ab uxore emtum eâ defuncta redimatur, an pecunia ista marito debeatur? haud pauci affirmativam defendunt eo, quod ejusmodi contractus sit conditionalis, ac ideo ejus resolutio debeat retraheri ad ipsius contractus initium, consequenter retrovenditionis pretium pervenire ad eum, ad quem pertinuisset, si emtio-venditio sub tali pacto celebrata nunquam fuisset. Sed prorsus non fundata est hæc ratio pro affirmativa adducta, si quidem talis venditio non est sub conditione contracta, sed saltem pacto conditionali modificata,

cata,

cata, in se vero pura, ita, ut pleno jure dominium in eum sit translatum, unde nec retrotrahenda erit retrovenditio ad ipsam contractus initium, quod utique in contractibus conditionatis fieri assolet. Duplex tamen limitatio hic locum habet, primo enim pecunia hæc ad maritum spectabit, si pravitas usuraria subesse & contractus retrovenditionis saltem simulatus deprehendatur. Secundo si relutionis terminus vivente adhuc uxore venerit & actio retrovenditionis instituta fuerit, atque illa solum vanis effugiis processum retardavit.

§. XXVIII.

Notanter ab initio statim dixi, *regulariter* uxoris potestatem in res suas de jure Saxonico restrictam adeo esse, ut nec mobilia per contractum vel ultimam voluntatem alienare, nec immobilia absque mariti consensu vendere possit; haud uno siquidem in casu restrictio hæc cessat, & libera uxori potestas in res suas quasi reviviscit. Generaliter nimirum id fieri dicendum est, quoties maritus contra officium suum maritale enormiter agit, toties portionem suam statutariam amittit, quæ alias restrictæ illius in uxore potestatis fons est. In specie autem dictam portionem & consequenter jus suum ex ea competens perdit, 1) si uxori alimenta denegaverit, Carpov. *ad Const. El. 25. P. III.* denegare autem hæc non solum is censendus est, qui expresse eadem dare recusat, sed & qui ultro non suppeditat, licet etiam usufructum bonorum suorum uxori relinquat, sed qui ad honestam ipsius & familiæ sustentationem non
suf-

sufficiens sit. Omni jure enim tenetur maritus tanquam caput familiæ uxorem cum liberis alere, is autem, qui denegat & subtrahit alimenta, in LL. necare dicitur; 2.) Si graviter ægrotanti non de cura & necessariis medicamentis, id quod scil. oneribus matrimonii accensendum, prospexerit aut illam reliquerit, *Const. 26. P. III. ad eandemque Carpz. def. 1. n. 4.* 3.) si malitiose eam deseruerit vel in perpetuum, vel ad notabile solum temporis spatium, *d. Const. 26. P. 3.* finis enim matrimonii secundarius est individuum vitæ consortium, 4.) si eam à se expulerit, licet etiam justam quodammodo causam habere videatur, nisi eam benigne iterum excipiat, *Berlich. P. 3. Concl. 30. Carpz. l. c. def. 6. Richter. Vol. 2 Consil. 446. n. 3.* 5.) si uxorem falso adulterii accusaverit, *Berlich. l. c. n. 13. Carpz. l. c. def. 18.* 6.) si ipsemet adulterium commiserit, *Berl. Concl. 21. P. 4.* 7.) si vitæ uxoris insidias struxerit, licet etiam eas ad effectum haud perduxerit, *Landr. lib. 1. art. 21. n. 3.* 8.) si divortium fecerit, hoc enim omnem tollit conjugum successionem, *Carpz. l. c. def. 17.* 9.) putarem etiam, si sit decoctor & maximam partem bonorum uxoris jam dilapidaverit, cum vix majore illam injuria afficere posset, non adeo restringendam esse uxoris disponendi facultatem.

§. XXIX.

Id tamen controversia non caret, an etiam propter separationem quoad thorum & mensam maritus

cl

D

por-

portione sua statutaria privandus sit? Negat id Carpzov. *l. c. def. 15.* & quidem jure meritoque ob expressa verba in *Const. d. 26. P. III.* Es wäre dann die Ehescheidung zwischen Mann und Weib zu recht erkannt. E contrario Berlich. *l. c. n. 28.* itemque Richter *Vol. 2. Conf. 446.* id affirmant, in casu, quo maritus separationi causam dedit, eo, quod nemo propter suam culpam & delictum ex alterius, læsi nimirum, bonis lucrum sperare debeat, *L. 10. §. 1. sub f. ff. Sol. matrim.* Verùm cum indistincte adeo superius all. Constitutio loquatur, sententia Carpzovii mihi præferenda videtur.

§. XXX.

Non tamen adductis hætenus & forsan aliis in casibus maritus ipso jure portione sua statutaria & successione privatur, sed tum demum, si uxoris heredes id petierint. Dico hæredes, non enim consentire possum Carpzovio, qui *l. c. def. 12.* non nisi descendentes id posse, statuit, omnibus aliis exclusis. Verba enim *d. Const. 26. P. III.* ut ipse fatetur Carpzovius, generalia sunt, & indistincte de hæredibus loquuntur, quo nomine non solum descendentes, ascendentes & collaterales, quid? quod etiam extranei intelliguntur *L. 62. ff. de R. J. Wehn. in voc. Erben.* & miror Carpzovium verba hujus *Constit. Saxonicae l. c.* restringere conari ex jure Civili, cum jura statutaria quidem restringere soleant jus civile, & hinc ante omnia inspicienda, minime verò hæc ab illo

lo

lo restrictionem per rei & temporis naturam patian-
tur. Deinde etiam, dictis in casibus, maritus portio-
nem suam haudquaquam amittit, si defuncta conjux
injuriam sibi illatam condonaverit, propter expres-
sum text. *d. Const. 26. P. III.* oder der verstorbene E-
hegatte hätte dem schuldigen Theil bey seinem Leben
verziehen.

S. XXXI.

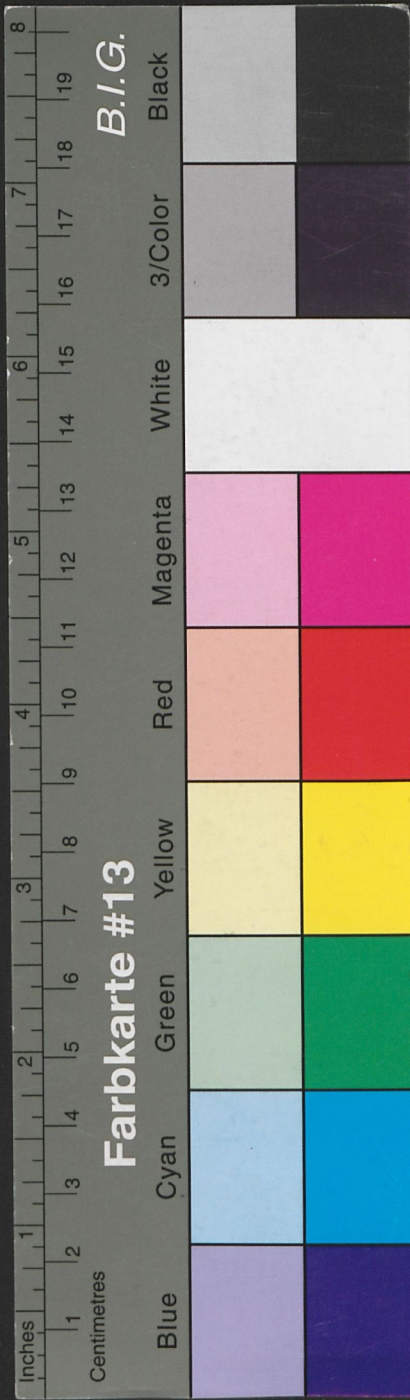
Tandem brevissimis adhuc coronidis loco anno-
tare liceat, maritum juri suo in bona uxoris & usum-
fructum eorum, ut favori pro se introducto, renun-
ciare posse, vel *explicite*, idque iterum *solemniter* in
pactis dotalibus, *minus solemniter*, uxori, liberam sibi
in res suas potestatem, sub initium matrimonii in-
eundi, expressis reservanti assensum, quovis modo
id fiat, si saltem probatio non deficiat, præbendo;
semper enim inspicere debet, quid inter contrahentes
matrimonium actum fuerit *t. t. ff. de Pact. Dotal. &*
C. de Pact. Conv. Carpzov. Constit. 25. P. 3. d. 13. vel
implicite, concedendo e. g. ut uxor usumfructum per-
cipiat, nullis etiam sibi redditis rationibus accepti &
expensi, ut id, quod ultra impensos sumtus quotannis
superest, sub custodia & dispositione uxoris libera re-
maneat &c. Quicumque enim jure suo & privilegiis,
data scil. occasione uti potest, & tamen non utitur,
illis renunciaffe censetur; præterea non ignotum est
illud brocardicum juris, quod, qui præsens est nego-
tio aliquo in præjudicium ipsius suscepto, & ita con-
tradi-

tradidere potest, neutiquam tamen contradicit, consentire videatur.

Veniam autem à B. L. me facile impetraturum spero atque confido, quod tam strictim de hoc Restrictæ Mulierum potestatis themate hîc egerim, siquidem satis restrictum fuit temporis illud spatiolum, quod heic elaborationi hujus dissertationis impendere mihi licuit: utique enim & plura & magis exasciata de hac materia in medium afferre libuisset, nisi temporis angustia & adhuc aliis circumstantiis impeditus fuisset, poterant autem ea, quæ degustavi saltem, aut etiam plane omisi, hinc inde ex LL. & DD. evolvi.

FINIS.

Q.K. 182. 7
Ch. 182. 7

Ve
970

DISSERTATIO INAUGURALIS JURIDICA,
DE
RESTRICTA
PER JUS SAXONICUM
MULIERUM IN RES SUAS
POTESTATE,

Q.V.A.M.
MAGNIFICO UNIVERSITATIS RECTORE
REVERENDISSIMO ET PERILLUSTRI DOMINO
DOMINO
DN. JO. JOACHIMO HAHN,

DEI & Apostolica Sede Gratia Episcopo Meiropolitano,
Per Thuringiam, Hasnam & Bichsfeldiam, Eminentissimi ac Celsissimi Archiepiscopi & Principis
Electoris Moguntini in Pontificalibus Vicario Generali, ejusdemque Archi-Episcopalis Curiae
Pro-Vicario Generali, SS. Theologiae & Juris Utriusque Doctore, Protonotario Apostolico
Comite Palatino, Insignium Ecclesiarum Collegiarum ad Gradus B. M. V. & ad S. Joannem
Moguntiae respective Scholastico, Canonico Capitulari, &c. reliq.

ANNUENTE AMPLISSIMO JCTORUM ORDINE
IN ALMA ET PERANTIQUA HIERANA,
EJUSDEMQUE
AUDITORIO COLLEGII MAJORIS, HORIS CONSVETIS
DIE XX. NOVEMBRIS, ANNO M DCC XXI.
PRO LICENTIA
SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES,
NEC NON
PRIVILEGIA DOCTORALIA LEGITIME CONSEQVENDI,
PUBLICAE DEFENDET
JOANN. GODOFREDUS *Bfiker*
Lipsiensis,
Advocat. Immatric.

BIBLIOTHECA
PUNICAVIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

ERFORDIAE, Typis GROSCHIANIS, Acad. Typogr.